

Harag Anita

Június

Bejön, a csaphoz megy, vizet enged a pohárba. Kérek? A cigisdobozt a teraszon hagyta, úgy iszik, hogy bal kezével a piros öngyújtót markolja. Visszaszokott, mondja. Leteszi a poharat, mellém ül az étkezőasztalhoz, szomorú, öreg nőnek tűnik. Hoztam dobozt?, kérdezi. A helyére tettem, válaszolom. Hogy haladok az írással? Olvasta a tárcámat a neten, tetszett neki, arról a barátnőről írtam, ugye, aki kiköltözött Írországba? Ja, igen, Skóciába. Mit szólnak a barátaim, hogy róluk írok, felismerik magukat? És az a barátnőm, akinek a nagymamájáról írtam? Nehezen képzelte el a barátnőmet és a nagymamáját, amíg el nem olvasta a novellát, tényleg alig beszéltek? Még azt se mondta el a lány, hogy megmútik, a nagymama nem is tudott róla, nem tudhatta, de miért nem mondta neki a barátnőm, mi történt? Ő mostanában sokat gondolkodik ezen. Biztos nem eszek valamit? Csinál nekem tükörtojást, tudja, hogy az a kedvencem. Hát jó.

Nagyon szereti Robit, de engem is szeret, mintha a lánya lennék, mondja. Sose akart lányt, mert félt, a lánya ugyanolyan sokat fog szenvedni attól, hogy nem szép, nem szabályos az arca, túl nagy az orra, a lányának talán nem az orra, hanem a füle lenne nagy, és utálná, szenvedne a füle miatt. Sokat figyelte a nőket, melyik mennyire szép, a szép nők mellett eltűnnek a kevésbé szépek, ő sokszor tűnt el, sokféle társaságban, akkor is, ha a férje ott volt. Láta a férjén, mennyire szépnek lát bizonyos nőket, hogy nem őt látja a legszebbnek. Őt nem vették észre, mondja, nem látták, ahogy bort tölt magának egy barátjuknál, ahogy kiment a mosdóba a ballagáson a beszédek közben, ahogy kiborította a sajtját a szomszéd harmincharmadik házassági évfordulóján, mindenki csak a földön heverő sajt darabokat látta a fogpiszkálókon, a szőnyegen szétkenődött fetát, őt nem. Nem akart lányt, mert egy lányt mindig érdekelni fog, mennyire szép. Ő megbarátkozott magával, az orrával, a szabálytalan arcával, de, szabálytalan, nézzem meg, egyik szeme nagyobb, mint a másik, és most itt vagyok, mintha a lánya lennék, pedig csak tizenkét éves korom óta ismer, júniusban jöttem, nagyon meleg volt aznap, emlékszem?, lecsót ettünk ebédre, alig szedtem. Még képe sincs rólam azelőttről. Néha elképzelem, milyen lehettem hatévesen, háromévesen, egyévesen, szőke voltam-e, mint a fia, a családjukban minden gyerek szőkének születik, hasfájós voltam-e, tápszeres vagy anyatejes, mikor kezdtem el beszélni.

Tizenkét évesen mindenért elnézést kértem, emlékszem? Mintha minden második szavam az lett volna, bocsánat, majd takarítsd ki a szobádat, persze, bocsánat, segíts bepakolni a hűtőbe, bocsi, máris, kimegyünk a kertbe tollasozni?, ne haragudjatok, nem tudok tollasozni. A férje ugratott miatta, elhasználnom az összes bocsánatkérésemet, persze nem voltam már olyan gyerek, hogy ezt elhiggyem. A férje mindig fiatalabbnak gondolt a koromnál, kilencnek nézett, pedig tizenkettő voltam, későn érő. Az első hat hónapban nem tudtam elaludni, és aztán, ha kézilabdameccs vagy érettségi előtt ideges voltam, mindig azt mondtam, nem vagyok ideges, mégsem tudtam elaludni. Olyankor ő sem tudott, nem azért, mert sokszor keltem fel, és mentem ki egy pohár vizért, hallotta, ahogy megengedem a csapot, és a harmadik-negyediknél kijött, de

nem szerettem, ha megzavarnak, nem lehetett kizökkenteni. Neki segít a beszéd, ha ideges, és sokáig azt hitte, ha neki segít valami, az másnak is biztosan segít.

A nyaraláson történt, ugye, kérdezi, akkor csinált valamit, amikor együtt nyaraltunk Opatijában. Én félttem a meredek sziklákon, nem tudtam kimászni a tengerből, a hullámok a sziklákhöz vertek, és nem hitte el, hogy nekem az olyan nehéz, hogy megcsúszik a lábam a köveken, nem tudok rajtuk kapaszkodni, Robi olyan könnyen kijött a vízből. Egyszer még jó messzire be is úszott, alig lehetett látni, pedig megbeszéltek, csak a szikláig, de ő továbbment, jóval tovább, nem tudta, mit csináljon, úszson utána?, aztán végre visszafordult. Sokáig látszott a combomon az a seb, felhorzsolta az egyik szikla. Ő hetekig rosszul érezte magát, látta azt a piros, függőleges sebet, eszébe jutottak a sziklák Opatijában, és azonnal elszégyellte magát. Talán még tett is rám megjegyzést a parton, hogy nem igaz, miért nem tudok kimászni a vízből, ennyire nem nagyok a hullámok. Azt hitte, feltűnési viselkedés, sok gyereknél figyelte meg. Vett olyan bundás mogyorót, kérek? Mandarin is van, meg banán, szóljak, ha kérek valamit. Robi még nem tud hazajönni, annyit dolgozik az a gyerek, ki gondolta volna, kettesekkel ment át mindig matekból, erre tessék, villamosmérnöki diploma, Bécs, hetvennégyzetméteres lakás a... most nem jut eszébe a kerület neve.

Képzelm el, hogy meghal, kérte, lehet a halála bármilyen, de azért ne legyen fájdalmas, csak egy gyors, egyszerű halál, sztrók vagy szívroham, mondjuk harminc év múlva. Képzelm el, hogy szép, ősz hajú, hatvanas nő vagyok, néha aggódni fogok, hogy nem öltözködöm a koromnak megfelelően, ő már halott, és írom meg azt a történetet, amit megírnék róla. Legyen kegyetlen, őszinte, tényleg úgy, mintha nem élne. Tudok kegyetlen lenni, néha látja a szememben, úgy nézek rá, mintha egy gonosz embert néznék. Elképzelm, ahogy meghal, ha segít, itt mondjuk, a konyhában. Egyébként szóljak, ha éhes vagyok, csinál tojást vagy szendvicset. Most nem? Jó, jó, tehát

harminc év múlva, ugyanez a konyha, csak a nyikorgó felsőszekrények vannak kicserélve, és fehérre festve a fal, az ő anyja kifestette az egész házat, mielőtt meghalt. Fehér a fal, még több növény az ablakban, és összeesik. Én nem tudom először, mit csináljak, mert az a típus vagyok, aki lefagy vészhelyzetekben, nem mozdul a karom, a lábam, hosszú másodpercekig csak nézem őt, ahogy a földön fekszik, a szemem csukva, ebből azt gondolom majd, még él, a halottaknak fennakad a szemük, ő is azt hitte, pedig a férje... Nem voltam itt, amikor... de az most mindegy, aztán már képes leszek megmozdulni, lehajolok, és elkezdem a nevét mondogatni, öntudatlanul mondogatom a nevét, mintha fel akarnám ébreszteni, és eszembe jut, hogy fel kell hívni a mentőket, de nem jut eszembe a számuk, gondolkodom, száznég vagy százhét, a mentőket és a rendőröket gyerekkorom óta összekeverem, de eszembe jut, száznég. Felhívom őket, női hang, írom le, mi történt, először rosszul lett, utána összeesett, lassabban, kéri majd, és hogy mondott-e valamit?, eszméleténél van?, tudok vele beszélni?, lélegzik?, hol vagyok pontosan?, mikor történt?, várjak. Csöngetnek, bejönnek, megnézik, elviszik. Na és most írom meg azt a történetet.

Szuskára emlékszem, ugye? Már egyre kevésbé tudja látogatni, mert egyre kevésbé tud vele beszélni, csak ül és nézi őt, Szoska meg visszanez rá, mintha nem hozzá, hanem egy másik emberhez jött volna, másvalaki látogatója lenne, vagy ápoló, aki valamiért nincs fehér ruhában, nem ad neki injekciót, még le is ül mellé, de ő bármit mondott, bármit mesélt, és akkor elkezdte mesélni, hogy meséli Szoskának,

hogy két éve lementek kocsival a Tisza-tóra, ő meg még egy harmadik barátjuk, és egész nap nézték a tavat, bementek hajóval, mintha az Amazonason úsztak volna lefelé. Hajóval, az Amazonason, kérdezett vissza Szoska, a Mártáék is jöttek, ugye?, de a Mártáékat ő nem ismeri, nem tudja, kire gondolhatott Szoska. A Tisza-tón, két éve, ismételtette, de aztán újra visszakérdezett Szoska, hajóval?, lefelé?

Mi lesz, ha ő is olyan lesz, mint Szoska, ugyanott dolgoztak tíz évig, azt mondják, a vegyszerek is okozhatják, pár év, és ugyanannyi idős lesz, talán neki is elveszik a Tisza-tó, ez a ház, a kertben a paradicsom, majd vigyek, és nővérek fog nézni az otthonban, csodálkozik majd a fekete ruhámon, azt gondolja, főnövér vagyok, milyen kedves főnövér, itt ül és beszélget vele. Vajon emlékezni fog, milyenek az emberek, amikor kedvesek? Azt hiszi majd, még él a férje, elfelejti, hogy a fiát Robinak hívják, elfelejti az anyja hangját, az utcát, ahol felnőtt, a férje hogyan simogatta meg a fejét, ha senki nem látta, nem érzelemkimutatós fajta, a kezét se fogta meg az utcán, barátoknak vagy testvérek nézték őket. Csak konkrétumokat felejt majd el, vagy azt is elfelejti, mit jelent a kedvesség? Fel fogja ismerni, ha valaki kedves hozzá? Vagy nem tudja értelmezni majd sem a kedvességet, sem a türelmetlenséget, sem a dühöt, hogy tehetetlen és nem ért semmit, a dühét sem fogja érteni, ezt mind elfelejti majd? A szavakat és mondatokat érteni fogja, ha azt mondják, üljön arrébb, vagy beleüvöltöttek a fülébe, kimegyünk sétálni az udvarra, jó, néni?, és ezt üvöltik, mert azt hiszik, nem hall, pedig a szavakat Szoska is érti. Olyan lehet, mint dúdolgatni egy számot, magától jön a dallam, maguktól jönnek a szavak, nem kell rajta gondolkodni. Például azt mondják, keljen fel, néni, és felkel, hogy beágyazhassanak, azt mondják, emelje fel a lábát, hogy levehessük a bugyogót, most a másikat, nem, néni, a másikat.

Próbáljam úgy nézni, mintha először látnám. Ősz hajú, középmagas nő, a fülcimpája megnyúlt a nehéz fülbevalóktól, ezt nem szereti magán, ne hordjak nehéz fülbevalókat. Ősz hajú, középmagas, ja, igen, nagy orrú, vékony, milyen még. Írjam le, hogyan mozog, milyen profillból, szép-e a tartása, azt mondják, szép, de én milyennek látom, jár gyógytornászhoz a nyaka miatt, kyphosis, már a neve gyönyörű, kyphosis, hallottam már róla? Persze hogy nem, nekem szép a nyakam, a nyakamat mindig irigyelte, az anyámtól örökölttem?

Sose mondta el az apjának, mennyire haragudott rá, amikor az apja azt mondta, nem mozog eleget. Ezt tudta mondani, hogy sétálnia kéne, aztán futnia, heti háromszor-négyszer, akkor nem érezné rosszul magát, nem lennének ilyen gondolatai, tudja, elkezdeni a legnehezebb, de nem lehetetlen, és ez a baj vele az apja szerint, egyszerű dolgokat lehetetlennek lát. Mi ebben olyan nehéz, egészségügyi séta, egészségügyi futás, az arcszíne is szebb, ha többet jár ki, nem kell állandóan a lakásban lenni, nem szabad, mert ez lesz a vége, befordulás, rosszkedv. Többet nem mondta el az apjának, ha azon gondolkodott, megöli magát, egészségügyi hallgatás, miközben az apja arról beszélt, mennyit futott aznap reggel. Én nem emlékezhetek az apjára, nem ismertem az apját, minden sport érdekelt, értett a focihoz, snookerhez, dzsúdóhoz, és értett öngyilkos gondolatok séta általi elűzéséhez, ami nagyon rosszul esett neki, épp az apjától, mert egyébként nagyon szerette az apját. Lehet így, egyébként szeretni egy apát. Egyébként szerette, csak nagyon bánja, hogy sose mondta ezeket el neki.

A fejében ez az apakép él, és most, hogy elmondta, már az én fejemben is ez a kép él az apjáról, biztos azt gondolom, szigorú, kegyetlen ember volt, pedig jószívú

volt, nagyon szerette őt. Sokat ölelgette, jól tudott ölelni, nála nem érezte soha, mint más embereknél, hogy zavarban vannak, úgy ölelnek, mintha alig várnák, hogy vége legyen. Miután azt mondta neki az apja, menjen el sétálni, évekkel később, a szomszéd fia megölte magát, kútba ugrott a vidéki nyaralójukban. Akkor az apja elsírta magát, pedig nem ismerte jól, szia, szia, ennyit beszéltek, a szomszéd fiának két gyereke volt, óvodások, felesége, háza, és akkor megöli magát, az ő apja ezt nem értette, és csak nézte őt, talán akkor kellett volna. Nem, neki már régóta nincsenek ilyen gondolatai.

Tudni akarja, mit gondolkodok róla. Persze, szeretem, de mit még?, nem lehet csak szeretni valakit, haragudni is lehet rá, szorongani miatta, gyűlölni, félni, irtózni, undorodni, ő a volt szerelmeitől kezdett el undorodni, miután szakítottak, szálni is lehet valakit, sajnálni, ez a kettő ugyanaz?, és lehet közönyösnek lenni, az a legrosszabb, nem gondolni rá, miután meghalt, elfelejteni hamar, mintha csak a zebrán jött volna szembe, tetszett volna a ruhája, megállapítottam volna, a kék ruha megy a szürkés szeméhez, átértem volna a zebrán, és a buszmegállóban már a plakátokat nézem, el is felejtettem, szinte azonnal, a kék ruhát, a szürkés szemet. Ugyanilyen szürkés szeme van a fiának.

A nyaraláson történt valami, ugye? Mondott valamit, tett valamit, úgy mozdult, úgy nézett, vagy éppen nem nézett, nem tett, nem vett észre, sokat gondolkodik ezen, mit nem vett észre akkor, de nehéz utólagosan észrevenni valamit. Pörgeti a napokat, nyolc napig voltunk Opatijában, az idő nagy részét a parton töltöttük, Robi megismerkedett pár német fiúval, aztán alig láttuk, emlékszem? Csak ha éhes volt, vagy szomjas, imádta a húsos bureket. Könnyen barátkozik, nagyon jólelkű gyerek volt mindig. Júniusnak hívott, mondom. Júniusnak?, kérdezi. Tényleg, most, hogy mondom, tényleg így hívott, Június. Ő valószínűleg Opatijában mondott vagy tett valamit, ugye?, egyik nap rossz kedvem volt, arra emlékszik, de arra már nem, mi volt a rosszkedv előtt, mi volt utána. Olyasmire gondolhatott, csak rosszkedvem van, majd elmúlik, mindenkinek lehet rosszkedve, akkor is, ha épp a tengerparton nyaral Opatijában. Így visszagondolva, talán ő is haragudott rám, persze, nem mondtam, hogy haragudtam volna rá, de ő talán haragudott a rosszkedvem miatt, hiszen elhoztak a tengerpartra. Rajta látszik, ha baja van, biztos láttam rajta, hogy baja van, velem van baja, és ez nagyon rosszul esett, ugye?, ahelyett, hogy megkérdezte volna, miért van rosszkedvem, hozzám se szólt, úgy csinált, mintha nem létezne a rosszkedvem, de a rosszkedvem én vagyok, ezért úgy csinált, végső soron, mintha én nem léteznék, ez gonosz dolog volt tőle, épp egy nyaraláson nem létezem. Most már emlékszik, felmentünk burekért a kedvenc pékségünkhöz, húsz perc séta a parttól, ő meg én naponta többször felsétáltunk, és egyik alkalommal nem szóltunk egymáshoz, egyetlen szót se beszélünk a negyven perc alatt, egyedül az eladó lányhoz, cipó alakú feje volt, szőke, kék szemű cipó szeplőkkel. Angolul kértem a zöldeges és húsos burekeket, olyan idegen volt a hangom, mintha nem én beszéltem volna, nem csak az angol miatt, valahogy mélyebb volt. Most jut eszébe, talán nem csak vele nem beszéltem akkor már egy napja, hanem a többiekkel sem, és az volt az első mondatom egy nap után, hogy szeretnék három húsos és egy zöldeges bureket, a második pedig az, külön csomagolják. Ez volt az, ugye?, hogy ő figyelmetlen, nem volt jó anya, pedig ő egészen a mai napig azt gondolta, jó volt az az utazás,

hogy Opatija szép emlék, nem veszekedtünk, nem kiabáltunk egymással, csak élveztük a tengert, én bent voltam a vízben egész nap, búvármászok a fejemen, alig

jöttem ki a partra, csak ha éhes voltam, vagy szomjas, sokszor voltam szomjas a sós víztől, és amikor kijöttem, amikor sikerült a sziklákon kimásznom, elmeséltem, milyen halakat láttam, talán még polipot is, de a polipokat nehéz észrevenni, jól rejtőzködnek, szóval a polip lehetett egy kupac kavics. Úgy meséltem akkor, mint egy tízéves gyerek, és arra gondolt, milyen édes gyerek vagyok, és hogy egyáltalán nem égtem le, pedig alig kentem magamra naptejet. Nem értette, a fehér bőrömmel miért nem égek le, jó bőrt örököltem, gondolkodott, vajon az anyámra vagy az apámra ütöttem-e, de most, hogy eszébe jutott ez a nap a hallgatással, máshogy látja Opatiját, a sziklás partot, a burekes eladólányt a szeplőivel, most Opatija az a hely, ahol ő kegyetlen volt, és majd elrejttem őt valahol, valamelyik történetemben, miután meghalt, ő lesz egy testvér, egy barát vagy egy idegen, vékony, nagy orrú, akinek schnauzere van, és elmulaszt valamit, valamit nem tesz meg, de csak ő ismerne magára, ha még élne.

Tudja, eleinte nem jöttem ki jól Robival, mindketten kamaszok voltunk, ő tizen-négy, én tizenkettő, először zavarba jött, hogy itt egy lány velük, eddig csak az anyja volt lány, vagyis nő, vagyis anya, nem tudta, hogyan kell egy tizenkét éves lánnyal viselkedni, egyikük se tudta, addig csak két fiút kaptak, akkor először fogadtak be lányt, minden más nevelőszülő foglalt volt. Éppen nem volt náluk senki, egyedül én, az emeleti szobában a fiáé mellett, ugyanazt a vécét használtuk, amit egyszer elfelejtettem becsukni, mert otthon sose kellett, és a fia meglátott pisilés közben. Hetekig nem használta a fenti vécét, én pedig megtanultam magamra csukni. Anyám annyira szomorú volt apám halála után, hogy összeköltözött Károllyal, nem értette, miért mondok ilyeneket. Megkérdezte, ismerem-e Károlyt, láttam egyszer, válaszoltam. Később sokszor elképzelte anyámat és Károlyt, ahogy sétálnak az utcán, anyám örülten szerelmes, örülten szerelmesen nézi Károlyt, figyelte az embereket, az örülten szerelmes nőt kereste, de nem látta sehol. Sokáig itt laktak még a kerületben, nem hitte el, hogy sosem találkozom velük, nem futok össze velük a buszon vagy a régi albérletünknel, de miért hazudtam volna.

Emlékszik, sokat beszélgettünk a fiáról, egyikünk sem könnyű eset, nehéz volt a fiának, meg kell értenem, ideiglenes gyerekből állandó gyerek lettem, ezt egyikük sem gondolta, hogy ilyen lesz. De aztán jól összerázódtunk, igaz, szinte egykorúak voltunk, kedves gyerekek voltunk, még hasonlítottunk is egymásra kicsit, rokonoknak nézhetek minket. Megkedveltük egymást Robival, ugye, minden este vacsoránál ugrattuk egymást. Tényleg Júniusnak hívott, mert júniusban jöttem, már el is felejtette. Évekig így hívott, mondom. Évekig? Neki úgy rémlik, csak pár hétig. Nem kellett volna komolyan vennem, csak viccelt. De azért sokat nevettünk, neki az volt a legszebb időszak. Én nem nevettem. Jó, akkor ők, ők sokat nevettek. Robi mindig azt mondta, bűdös vagyok, mondom. Nem mondott ilyet, válaszolja, Robi biztos nem. Nekem mondta. Azt talán, hogy más volt a szagom, mint nekik, ezt mintha mondogatta volna, más szagú a hajam, a ruhám, a kezem, sokáig az én szagomat érezte, amikor hazajött az iskolából. Talán tényleg kegyetlen volt kicsit, erre így még nem gondolt, de a fiának ilyen a humora, meg kell értenem. Én se mondtam, hogy bajom lenne ezzel, nem mondtam, hogy hagyja abba. Ők úgy látták, még örülök is neki, hogy foglalkoznak velem, viccelődnek. Emlékszik, a fia ugratott, hogy olyan vagyok, mint Mondí, a schnauzerünk, aki bélcsavarodást kapott, Mondí is igényelte, hogy mindig vele foglalkozzunk, a fejét az ölünkbe tette, és bökődött az orrával, ha abbahagytuk a simogatást. Akkor

megírom, ugye? Halottról vagy jót, vagy semmit, de ő most felhatalmaz, hogy rosszat is, írjam meg Opatiját, csak még most, amíg él. Nem a mi kutyánk ugat, ugye? Jó, itt van a lábamnál, az övére is pont így szokott ráfeküdni, azért majd finoman rugdossam arrébb, ha nagyon elszibbadt a lábfejem, ez a kutya nem tudja, hogy óriási, nekem magyarázza, pedig együtt hoztuk el a menhelyről. Teljesen kiürült a bögrém, miért nem szóltam? Csinál még egy kávét.

